

VERKTØYSETT

 Nordisk
samarbeid

Sammen mot en global giv

FOR NATUR OG MENNESKER

Involvere unge mennesker til
å sette mål for biomangfold,
økosystemer og bærekraftig
bruk

Sammen mot en global giv for natur og mennesker

Involvere unge mennesker til å sette mål for
biomangfold, økosystemer og bærekraftig bruk

Nord 2019:048

ISBN 978-92-893-6365-5 (PDF)

ISBN 978-92-893-6366-2 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/NO2019-048>

© Det nordiske samarbeidet 2019

Layout: Gitte Wejnold, Louise Jeppesen, Erling Lynder

Fotos: Unsplash.com

Det nordiske samarbeidet

Det nordiske samarbeidet er en av verdens mest omfattende regionale samarbeidsformer. Samarbeidet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøyene, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbeidet er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en viktig med-spiller i det europeiske og internasjonale samarbeidet. Det nordiske fellesskapet arbeider for et sterkt Norden i et sterkt Europa.

Det nordiske samarbeidet ønsker å styrke nordiske og regionale interesser og verdier i en global omverden. Felles verdier landene imellom bidrar til å styrke Nordens posisjon som en av verdens mest innovative og konkurransekraftige regioner.

Nordisk ministerråd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 København

www.norden.org

Last ned og bestill nordiske publikasjoner: www.norden.org/nordpub

Sammen mot en global giv

FOR NATUR OG MENNESKER

**Involvere unge mennesker til å sette mål for bio-
mangfold, økosystemer og bærekraftig bruk**

Forfattere: Christian Prip (Fridtjof Nansens Institutt, Norge), Thor Hjarsen (WWF: World Wildlife Fund, Danmark), Bjørn Bedsted (Teknologirådet i Danmark) og Mette Gervin Damsgaard (Nordisk råd).

Redaksjonskomite: Mette Gervin Damsgaard (Nordisk råd), Eva Juul Jensen (Nordisk ministerråd), Sigga Jacobsen (Nordisk ministerråd), Melina Sakiyama (Global Youth Biodiversity Network), Tine Svendsen (Den Grønne Studenterbevægelse), Gustaf Zachrisson (lærling fra Naturskyddsföreningen), Karolina Lång (Ungdommens nordiske råd), Nicholas Kujala (Ungdommens nordiske råd), Elva Hrönn Hjartardóttir (Ungdommens nordiske råd), Annika Lepistö, Lovisa Roos (Fältbiologerna, Sverige), Monika Skadborg (Klimarådet, Danmark) og Ann-Katrine Garn (leder for Verdens naturvernunion (IUCN) i Danmark) og Christa Elmgren (Ungdommens nordiske råd)

«Med en ny global
giv for biomangfold
får vi mulighed for
intergenerasjonell
rettferdighet.
La oss begynne
med å komme
sammen som
én sterk stemme.»

GUSTAF ZACHRISSON, LÆRLING,
NATURSKYDDSFÖRENINGEN

Innhold

7	EN NY GIV FOR NATUR OG MENNESKER
11	Økt 1
20	TAPET AV BIOLOGISK MANGFOLD – HVA STÅR PÅ SPILL? SPØRSMÅL
23	Økt 2
30	GLOBALE MÅL FOR BIOMANGFOLD SPØRSMÅL
33	Økt 3
35	UNGDOMSDELTAKELSE OG -ANSVAR SPØRSMÅL
37	Økt 4
41	FORBINDELSEN MELLOM BIOLOGISK MANGFOLD OG KLIMAENDRINGER SPØRSMÅL
43	Økt 5
45	INSTRUMENTER FOR IMPLEMENTERINGEN AV EN NY GIV FOR NATUREN SPØRSMÅL
46	Anbefalingsøkt
47	BILAG SPØRSMÅL EVALUERINGSØKT

**Veiledning: for organisering av ungdomskonsultasjoner
Sammen mot en ny giv for natur og mennesker**

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-5689>

En ny giv for natur og mennesker

Introduksjon til verktøysettet

Dette er en mulighet for deg, vennene dine og nettverket ditt til å delta og bidra i de pågående globale forhandlingene om biologisk mangfold.

Hva er dette?

Velkommen til dette verktøysettet for å involvere unge mennesker i å sette nye mål for å beskytte biologisk mangfold og økosystemer og bærekraftig ressursbruk – og på denne måten sikre en ny global giv for natur og mennesker! Dette verktøysettet er tilgjengelig for unge mennesker og personer som vil engasjere unge mennesker til å utvikle en ny global giv for natur og mennesker. Alle som ønsker å arrangere, tilrettelegge og engasjere ungdomskonsultasjoner kan bruke verktøysettet. Resultatet kan kommuniseres til beslutningstakere, offentligheten og andre relevante institusjoner, og vil være en del av en større bevegelse av unge mennesker over hele verden.

Det forventes at det blir implementert en ny giv for natur og mennesker innen slutten av 2020. Klikk på de følgende lenkene for mer informasjon om prosessen og involvering av unge.

For mer informasjon om den globale prosessen, se <https://www.cbd.int/conferences/post2020>

For mer informasjon om Global Youth Biodiversity Network, se <https://www.gybn.org/>

For mer veiledning om hvordan du organiserer ungdomskonsultasjoner, se *Veiledning for organisering av ungdomskonsultasjoner – sammen mot en global giv for natur og mennesker* – <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-5689>

Ved å lese dette verktøysettet og svare på spørsmålene, og ved å organisere og delta i ungdomskonsultasjoner, får du muligheten til å ta del i forhandlingene for en global giv for natur og mennesker, og å bli hørt av myndigheter og andre beslutningstakere.

Vi håper du vil delta og engasjere deg i dette. Det er bruk for det – for det er din fremtid også.

Hva er det som er står på spill?

Biologisk mangfold, som omfatter økosystemer, arter og genetiske ressurser, er nedadgående over hele planeten, fra polområdene til de tropiske regnskogene, og fra korallrevene til det åpne havet. Noen mener at verden står overfor en sjettede masseutryddelse av arter, som kan sammenlignes med den siste masseutryddelsen som fant sted for ca. 65 millioner år siden, da dinosaurer døde ut. I dag opplever vi et tap av ville arter som ligger 100–1000 ganger høyere enn det ville ha vært hvis arter døde ut i et «naturlig tempo». Og denne gangen forårsakes det av mennesker.

Dette er en global utfordring av samme størrelsesorden som klimaendringene. Hvis vi mister arter og økosystemer, kommer de aldri tilbake.

Landene som har skrevet under på FNs Konvensjon om biologisk mangfold (CBD), møtes i Kunming i Kina i oktober 2020 for å bli enige om en ny global giv for naturen, for å reversere denne nedgangen i antall arter og ødeleggelsen av habitater og økosystemer. Resultatene av aktiviteten basert på dette verktøysettet vil bli brukt direkte i denne prosessen.

Ambisjonsnivået for en ny global giv for naturen vil ha betydning for livsgrunnlaget for fremtidige generasjoner og livet i naturen. Det er derfor av avgjørende betydning at unge mennesker kommer til orde og får bidra med sine ideer og innspill for en slik ny giv, herunder arbeidet med å sette seg nye målsettinger for beskyttelse av det biologiske mangfoldet.

Hvorfor trenger vi globale mål for biologisk mangfold?

CBD ble opprettet i 1992 med sikte på å beskytte biologisk mangfold og bevare økosystemer. Til tross for tiltak for å beskytte og forvalte biologisk mangfold på en bærekraftig måte, viser evalueringer at verden er langt unna å stoppe tapet av biologisk mangfold og ødeleggelsen av økosystemer på planeten vår.

Dette ble senest dokumentert av FNs plattform for tjenester for biologisk mangfold og økosystemer, IPBES, i deres globale evalueringsrapport fra mai 2019 (<https://www.ipbes.net/global-assessment-report-biodiversity-ecosystem-services>).

I 2010 vedtok de 196 landene som har skrevet under på Konvensjonen om biologisk mangfold et sofistikert strategisk rammeverk og 20 spesifikke mål for biologisk mangfold – de såkalte Aichi-målene. Den strategiske planen går under navnet Strategisk plan for biologisk mangfold 2011–20.

De eksisterende Aichi-målene vil imidlertid utløpe i 2020, og en ny giv for natur og mennesker med nye mål vil bli vedtatt i 2020.

Vi trenger din mening for å bidra til formuleringen av denne nye given for natur og mennesker og sette nye mål!

Hvordan skal dette verktøysettet brukes?

Du vil være en del av en omfattende og deltakerdrevet global prosess for å formulere den nye given.

Verktøysettet vil gi deg oppdatert informasjon om biologisk mangfold, om hvordan CBD fungerer og hvordan den implementeres. Du får også en oversikt over sentrale spørsmål og dilemmaer som danner grunnlaget for diskusjon om nye målsettinger for biologisk mangfold.

Hver «økt» i verktøysettet består av bakgrunnsinformasjon, etterfulgt av et spørreskjema. Spørsmålene relaterer seg til kjente prioriteringss spørsmål og problemstillinger, og du vil få veiledning om disse. Du kan utdype all svarene dine ved å svare på spørsmålet *HVORFOR?* eller *Utdyp*.

Hvordan sender vi inn svarene våre?

Hvis du kommer fra et av de nordiske landene (Grønland, Åland, Island, Sverige, Færøyene, Finland, Norge eller Danmark), kan du sende svaret ditt til **youthinput@us.fo**

Hvordan vil innspillene våre bli brukt?

Nordisk råd (NR) og Nordisk ministerråd (NMR) er ansvarlig for dette verktøysettet, og de vil samle inn og behandle rapportene fra arbeidsgruppene som har blitt arrangert i de nordiske landene.

En sammenfattende rapport med ungdommers anbefalinger for en global giv for natur og mennesker vil bli utviklet basert på resultatet av konsultasjoner med ungdommer i hele Norden. Den sammenfattende rapporten vil bli brukt direkte i forhandlingene for en Ny giv for natur og biologisk mangfold av en nordisk ungdomsdelegasjon som representerer alle de nordiske landene.

Den sammenfattende rapporten vil også legges frem for det nordiske ministerrådet og Nordisk råd.

Den sammenfattende rapporten vil være tilgjengelig på nettet på **www.norden.org**.

For de som bor utenfor de nordiske landene og ønsker å arrangere, tilrettelegge og engasjere ungdomskonsultasjoner kan bruke verktøysettet. Resultatet kan kommuniseres til beslutningstakere, offentligheten og andre relevante institusjoner, inkludert konvensjonen for biologisk mangfold, og vil være en del av en større bevegelse av unge mennesker over hele verden.

Hvem står bak dette verktøysettet?

Nordisk råd og Nordisk ministerråd, i samarbeid med ungdommer fra de nordiske landene.

«Siden 1900 og frem til
i dag har den samlede
utryddelsestakten for
amfibier tidoblet seg
sammenlignet med
takten fra 1800 til 1900»

Økt 1

Tapet av biologisk mangfold – hva står på spill?

Økt 1

Tapet av biologisk mangfold – hva står på spill?

Hva er biologisk mangfold?

Biologisk mangfold, også kalt biodiversitet, er nettverket av alt liv; infrastrukturen som støtter alt liv fra gener og kromosomer til sopp, planter, dyr og på land, i ferskvann og i havet. Alt dette er bundet sammen og er gjensidig avhengig i et uuttømmelig

nettverk av komplekse og mangfoldige økologiske samhandlinger og relasjoner.

Dette nettet er i kontinuerlig endring og utvikler seg dynamisk over tid, men opprettholder samtidig systemets integritet, som sørger for alle de nød-

BOKS 1

Økosystemer med rikt biologisk mangfold på land og i havet

Naturlige skoger dekker nesten en tredel av jordens overflate, og er vertskap for mye av verdens biologiske mangfold på land.

- Det er estimert at omtrent halvparten av verdens arter finnes i skogområder, særlige i de artsrike tropiske skogene.
- Det stor forskjell på såkalte primærskoger, nyhogde og sekundærskoger eller planteskoger.
- Skoger er også en av verdens viktigste fornybare naturressurser for mennesker, og gir tømmer som brukes til brensel, byggematerialer, papir og andre produkter.
- Ca. 240 millioner mennesker bor i skogregioner, og nesten 1,6 milliarder mennesker – mer enn 25 % av verdens befolkning – har et levebrød som avhenger av skogressurser.

Korallrev er havets skoger med tanke på rikt biologisk mangfold.

- De er livsgrunnlaget for fisk, beskytter mot naturlige farer og regulerer klimaet. Opptil en halv milliard mennesker avhenger økonomisk av korallrev, for eksempel i forbindelse med fiskeri og turisme.
- Nesten 200 millioner mennesker er avhengige av korallrev som beskyttelse mot stormflo og høye bølger.
- I henhold til et estimat (2003), er den samlede nettogevinsten per år fra verdens korallrev 29,8 milliarder amerikanske dollar.
- Av dette beløpet står turisme og rekreasjon for 9,6 milliarder amerikanske dollar, kystvern for 9 milliarder, fiskeri for 5,7 milliarder og biologisk mangfold for 5,5 milliarder. Dette er direkte inntekter, men også kostnadene hvis tilsvarende tjenester skulle etableres eller erstattes.

vendige forutsetningene for at levende organismer kan trives på planeten.

Biologisk mangfold er liv.

Vitenskapen definerer biologisk mangfold på tre nivåer:

1. Økosystemer (alle typer vill natur, som skoger, korallrev osv.)
2. Arter (en gruppe av levende organismer med individer som ligner hverandre og er i stand til å utveksle gener eller formere seg med hverandre)
3. Genetisk mangfold (variasjonen i den genetiske informasjonen blant ville populasjoner av arter. Denne variasjonen driver evolusjonen, og kan være forårsaket av mutasjoner, miljømessige faktorer eller konkurranse mellom arter.)

Jo mer mangfoldige og varierte organismene er, desto større er det biologiske mangfoldet. Tropiske områder har derfor et større biologisk mangfold

enn arktiske områder – men alle levende organismer er overalt tilpasset de naturlige omgivelsene de lever i, og er på unikt sett tilknyttet hverandre etter millioner av år med evolusjon.

Biologisk mangfold finner vi overalt på jorden, men den er ikke jevnt fordelt over hele klodens overflate. Noen områder har et usedvanlig høyt antall arter, mens andre innehar grupper av arter med svært begrenset utbredelse, noe som gjør dem sårbare for ødeleggelse av habitater innenfor deres små områder. Miljøvern må prioritere slike områder, som kalles *biologiske hotspots*.

Forskere har for eksempel identifisert 25 globalt viktige biologiske hotspots på land og i havet, hvor eksepsjonelle konsentrasjoner av endemiske arter gjennomgår et eksepsjonelt tap av habitater.

Hvorfor er biologisk mangfold viktig?

Hvis vi ikke hadde hatt insekter og andre pollinerende dyr til å forflytte pollen fra en del av

en plante til en annen, noe som er essensielt for produksjonen av frukt og frø, ville vi ha mistet det meste av frukt, grønnsaker og nøtter. Det ville ikke vært noen kaffe om morgenen hvis insekter og andre pollinerende dyr forsvant!

Menneskene er, som alle andre arter på planeten, en del av dette intrikate nettverket av liv. Vi er knyttet til det og er avhengige av at dette livsviktige systemet opprettholdes for at vi selv skal overleve. Vi trenger det for å skaffe materialer, vann, mat, medisiner og energi, pollinering av diverse avlinger, jorddannelse og beskyttelse mot oversvømmelser og erosjon, men også til rekreasjon, inspirasjon og religiøse formål.

Denne samhandlingen mellom levende biologisk mangfold og vann, mineraler og klima sørger for en rekke livsviktige ressurser som understøtter produksjon, handel, levebrød og forbruk i alle land (se boks 1).

Biologisk mangfold har også en egenverdi. Nesten alle kulturer verdsetter naturen som en del av sin tradisjon, religion eller spiritualitet. Mange mennesker føler en moralsk plikt til å overlevere den samme naturverdenen til sine barn som de selv har nytt godt av, eller mener at andre arter har rett til å eksistere uavhengig om mennesker trenger dem eller ikke.

Verdien av biologisk mangfold kan derfor være vanskelig å måle, og bruken av slike vurderinger debatteres. Hva er for eksempel verdien av en bestemt vakker sommerfuglart sammenlignet med et stort tropisk tre som kan brukes til tømmer? Dessuten går ikke de naturens ulike bidrag til menneskenes livskvalitet alltid hånd i hånd med måten vi bruker og produserer på.

Produksjon av for eksempel mat, dyrefôr, trevirke og bioenergi kan raskt føre til at skoger, korallrev og andre områder med rikt biologisk mangfold ødelegges hvis det gjøres på en måte som ikke er bærekraftig. Faktisk er vår omdannelse og ødeleggelse av habitater den viktigste driveren for tap av biologisk mangfold, og vi ser nå konsekvensene.

Uten den «menneskelige faktor» – det biologiske mangfoldets iboende verdi.

- Så vidt vi vet, er jorden det eneste stedet i universet som har liv – dvs. biologisk mangfold.
- Fugler, planter, sommerfugler, frosker og trær er alle unike og uerstattelige livsformer som vi deler denne planeten med, og de har alle like mye rett til å være her som mennesker. Hvis de dør ut, vil de aldri komme tilbake i samme form.
- Områder med stort biologisk mangfold, dvs. stort genetisk mangfold, bidrar i seg selv til å sikre biologisk mangfold i forbindelse med igangværende og fremtidige evolusjonsprosesser, slik at de blir mer tilpasningsdyktige.
- Økosystemer og arter er gjensidig avhengige av hverandre, både i stabile og ustabile systemer etter naturkatastrofer osv.

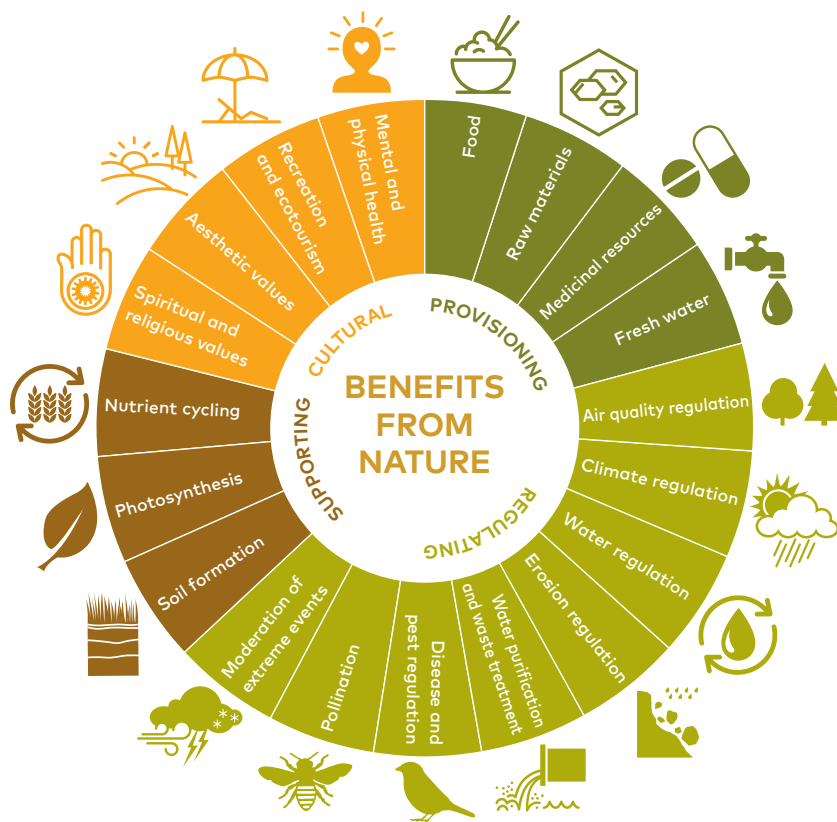
Med den «menneskelige faktor» – biologisk mangfolds verdi for mennesker (Kilde: IPBES, 2019):

- Mer enn to milliarder mennesker er avhengige av trevirke som brensel for å dekke sine primære energibehov.
- Ca. fire milliarder mennesker har et helsetilbud som hovedsakelig er basert på naturmedisin.
- 70 % av legemidlene som brukes i kreftbehandling er naturprodukter, eller syntetiske produkter inspirert av naturen,
- 75 % av avlinger til mat er avhengige av dyrepollinering.
- Økosystemer på land og i havet er karbonsluk som absorberer karbonutslipp. Disse isolerer 5,6 gigatonn med karbon per år, som tilsvarer 60 % av alle menneskelige karbonutslipp.

Hvordan står det til med det biologiske mangfoldet, og hva er det som står på spill?

I mai 2019 publiserte FNs naturpanel (IPBES), ofte omtalt som FNs «klimapanel for biologisk mangfold», en global evalueringsrapport om arbeid for biologisk mangfold og økosystemer – den mest omfattende rapporten som hittil er utarbeidet. Nedenfor er det en liste over de urovekkende funnene i denne rapporten:

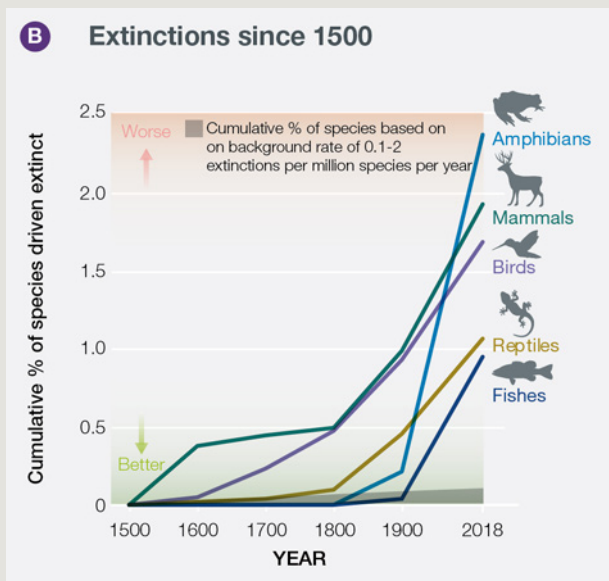
- Den nåværende hyppigheten av arter som dør ut, vil trolig akselerere raskt, og føre til utryddelsen av opptil en million av jordens anslåtte

Figur 1. Goder fra naturen
(Kilde: WWF Living Planet Report, 2018)

- åtte millioner arter, mange i løpet av tiår. Artene som forsvinner, vil være tapt for alltid.
- Den gjennomsnittlige utbredelsen av innfødte arter i de største landbaserte habitatene har falt med minst 20 %, hovedsakelig siden 1900.
 - Mer enn 40 % av amfibiearter (frosker, padder osv.), nesten 33 % av revdannende koraller og mer enn en tredel av alle sjøpattedyr er truet. Bildet er mer uklart når det gjelder insektarter, men det tilgjengelige vitenskapelige materialet støtter et foreløpig estimat som tilsier at 10 % er truet. Minst 680 virveldyrarter (dyr med ryggrad) har blitt utryddet siden 1700-tallet og mer enn 9 % av alle domestiserte (tamme) pattedyrarter brukt i matproduksjon og landbruk var utdødd i 2016, og minst 1000 dyreracer ut over dette er fremdeles truet. (Se Figur 3).
 - Mer enn 90 % av de store fiskebestandene i havet er i nedgang eller overfiskes.

- 85 % av alle våtmarksområder har gått tapt, dvs. sumpområder, innsjøer, bekker, elver, kystlaguner osv.
- Fra 2010–2015 gikk mer enn 32 millioner hektar med ville tropiske naturområder tapt.
- Menneskeheten dumper opptil 400 millioner tonn tungmetaller, giftig slam og annet avfall i havet og elver hvert år.
- Tre firedeler av landmiljøer og ca. 66 % av havmiljøer har blitt betydelig endret av menneskelig aktivitet. I gjennomsnitt har disse tendensene vært mindre alvorlige i områder som kontrolleres eller forvaltes av urbefolkning og lokalsamfunn.
- Landbruk og matforbruk er særlig ødeleggende og står for en tredel av landutnyttelsen, 75 % av ferskvannet og en firedel av utslippet av drivhusgasser.
- Jordforringelse har blitt verre på grunn av bruken av gjødningsmidler, som har

Figur 2. Utryddelsestakt for utvalgte artsgrupper gjennom de siste 500 årene (Kilde: IPBES, 2019)

firedoblet seg på bare 13 år i Asia og doblet seg globalt siden 1990.

- Gjødningssmidler som kommer inn i økosystemer ved kysten har skapt mer enn 400 «dødssoner».
- Jordforringelse har redusert produktiviteten til 23 % av jordens landoverflate.
- Urbane områder har blitt mer enn doblet siden 1992.
- Plastforurensing har tidoblet seg siden 1980.
- De negative tendensene i naturen vil trolig fortsette til minst 2050, selv om det er store regionale forskjeller.

Noen mener at verden står overfor en sjette masseutryddelse av arter, med et tap av ville arter som ligger 100–1000 ganger høyere enn tallet ville vært hvis arter døde ut i et «naturlig tempo».

Hvorfor forsvinner biologisk mangfold?

Årsakene til tap av biologisk mangfold kan grovt sett deles inn i *direkte* og *indirekte* drivere:

Direkte drivere (eksempler)

Dette er drivere eller årsaker som fører direkte til et tap av biologisk mangfold og ødelegger økosystemer. Disse omfatter:

- Menneskelig utnyttelse av land og vann som ødelegger skoger, korallrev og andre økosystemer med et rikt biologisk mangfold for å fremme landbruk, havbruk og andre typer produksjon (figur 3).
- Overutnyttelse av naturressurser – særlig fiskebestander og naturskog.
- Forurensing av økosystemer, for eksempel med næringsstoffer og plast.

- Globalisering, som fører til at arter forflyttes og introduseres i økosystemer hvor de ikke hører til og som de tar over (invaderende fremmede arter).
- Klimaendringer, som både påvirker det biologiske mangfoldet direkte og forverrer effekten av andre trusler.

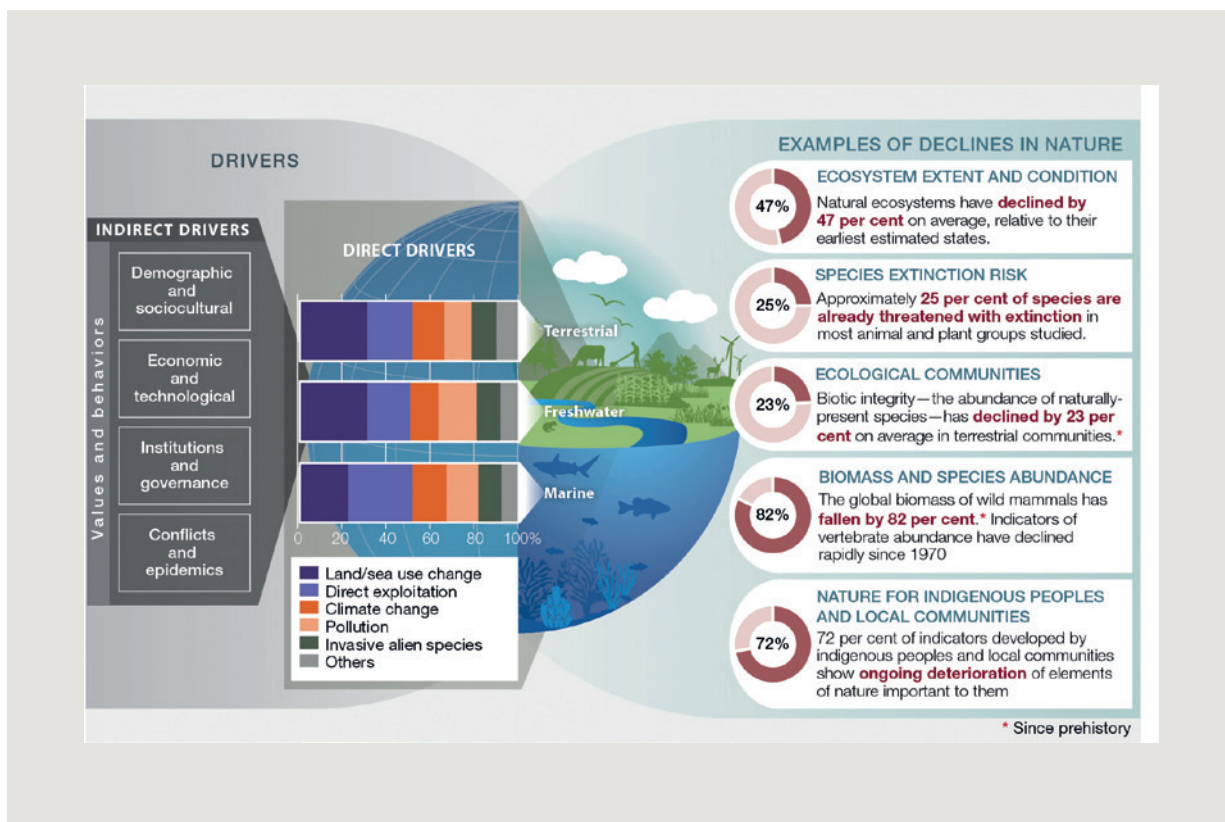
Indirekte årsaker eller drivere (eksempler)

Alle indirekte drivere at tap av biologisk mangfold er en konsekvens av hvordan mennesker lever, både i dag og den nære fortiden, drevet av våre stadig voksende forbruks- og handelsmønstre.

- Den globale økonomien har nesten firedoblet seg, og global handel har tidoblet seg. Kom-

binasjonen av dette øker etterspørselen etter energi og materialer.

- FNs naturpanels globale evalueringsrapport fra 2019 viser at kollapsen i det biologiske mangfoldet primært skyldes endringer i bruken av landområder. Årsaken til disse endringene er det økte forbruket av kjøtt, som har gjort det nødvendig å omdanne og forringe store naturområder.
- Befolkningsvekst. Befolkningen av mennesker har fordoblet seg i løpet av de femti siste årene.
- Økonomiske incentiver og lovgivning har favorisert forringelse snarere enn vern og gjenoppretting.

Figur 3. Eksempler på den globale forringelsen i naturen, med fokus på nedgang i biologisk mangfold som har vært og er forårsaket av direkte og indirekte endringsdrivere . De direkte driverne (endringer i bruk av land-/ havområder; direkte utnyttelse av organismer; klimaendringer; forurensning; invaderende fremmede arter) har sitt utspring i en rekke underliggende samfunnsårsaker (Kilder: IPBES, 2019)

Hva kan gjøres?

Ifølge Det internasjonale naturpanelets (IPBES) globale evalueringsrapport, haster det å iverksette tiltak for å få bygget en global økonomi som er bærekraftig og som beveger seg vekk fra en smal fokus på økonomisk vekst. Som del av det grunnleggende skiftet bør vi i henhold til rapporten:

- etablere positive insentiver innenfor landbruk, fiskeri og andre næringer for å belønne produksjon som i minst mulig grad går ut over biologisk mangfold
- fjerne skadelige insentiver som belønner produksjon som er skadelig for det biologiske mangfoldet
- gå mer varsomt frem for å sikre at økosystemene våre fortsetter å være levedyktige i møte med usikkerhet og kompleksitet forårsaket av klimaendringer og andre trusler som invaderende fremmede arter
- styrke lovgivning, politiske tiltak og implementeringen av disse i forbindelse med biologisk mangfold og rettsstatlige prinsipper generelt.

Indirekte løsninger som påpekes av Det internasjonale naturpanelets globale evalueringsrapport 2019

Selv om naturressurser er uunnværlige for samfunnet og anslås til å ha en verdi på omkring 125 billioner amerikanske dollar, anses de for det meste som gratis. Det internasjonale naturpanelet peker i rapporten på at dette er et skadelig incentiv som fører til overutnyttelse av økosystemer.

Ifølge rapporten har de økonomiske systemene våre så langt heller ikke vært i stand til å reflektere den høye verdien av naturen og biologisk mangfold og de høye kostnadene ved at de forringes. Naturvern har blitt nedprioritert i forhold til mer kortsiktige hensyn, som økt økonomisk vekst, jobbskaping, bedring industriens konkurransedyktighet og lave priser.

Gradvis begynner næringslivsledere og finanssektoren å spørre seg hvordan globale miljøtrender vi påvirke økonomien i de ulike landene og sektorene, og dermed også finansmarkedene.

Løsninger	Mulige veivalg
Stoppe tapet av biologisk mangfold	- Beskyttelse av biologisk mangfold - Bedre beskyttelse av biologisk mangfold gjennom større og mer effektivt beskyttede områdesystemer, stoppe omdannelsen av naturlige landområder, gjenoppretting av forringet jord i stor skala, oppveiende tiltak for biologisk mangfold der omdannelse av landområder ikke kan unngås.
Nye måter å leve på, herunder langt mindre ressurser per innbygger	- Livsstiler med lavt forbruk - Reduserte forbruksmønstre per hode, herunder legge om til et kosthold som innebærer mindre jordforringelse, for eksempel et mer plantebasert kosthold og boliger, transportsystemer og industrianlegg som bruker både lite og fornybar energi.
Bremse opp befolkningsveksten på planeten til null.	- Nær nullvekst for den menneskelige befolkningen - Øke likestilling mellom kjønnene og sørge for bedre tilgang til utdanning, frivillig familieplanlegging og sosialomsorg
Redusere mengden av avfall betydelig, inkludert plast, og å gjenbruke ressurser	- Sirkulærøkonomi - Redusert matsvinn og -kasting, systemer for bærekraftig avfallshåndtering og renhold, gjenbruk og resirkulering av materialer.
Mer effektiv bruk av ressurser	- Produksjonssystemer som krever mindre ressurser og bedre ressursforvaltning - Mer land-, energi-, vann-, og materialeffektive produksjonssystemer med lavere utslipp, for mat, fibre, bioenergi og andre handelsvarer
Mer miljøvennlig bruk av naturen	- Bærekraftig jordforvaltning

(Kilde: IPBES, 2019)

Økt 1

Spørsmål

Tapet av biologisk mangfold – Hva er det som er står på spill?

Hvor bekymret er du over tapet av biologisk mangfold?

- Veldig bekymret
- Middels bekymret
- Ikke bekymret
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Marker de utsagnene som etter din mening er de viktigste grunnene til å stoppe nedgangen i det biologiske mangfoldet

- Jeg synes biologisk mangfold er vakkert
- Jeg mener biologisk mangfold har rett til å eksistere
- Vi trenger biologisk mangfold for å få mat
- Jeg mener biologisk mangfold er viktig for å kunne begrense og tilpasse oss klimaendringene
- Vi trenger biologisk mangfold for økonomisk vekst
- Alle de ovenstående

Hvorfor?

Hvis det oppstår en konflikt mellom økonomisk vekst og beskyttelse av biologisk mangfold, hva mener du bør prioriteres høyest?

- Beskyttelse og bærekraftig bruk av biologisk mangfold og økosystemer
- Balanse mellom beskyttelse av biologisk mangfold og økosystemer, og økonomisk vekst
- Økonomisk vekst

Hvorfor?

Hvordan bør ansvaret for å verne det biologiske mangfoldet deles mellom land som er rike på biologisk mangfold og land som er økonomisk rike?

- Rike land bør betale for å verne det biologiske mangfoldet i utviklingsland
- Det er et globalt ansvar å verne det biologiske mangfoldet i utviklingsland
- Det er det aktuelle landets eget ansvar å verne det biologiske mangfoldet sitt
- Selskaper fra rike land som bruker/konsumerer produkter fra områder med et rikt biomangfold, må ta ansvar.
- Privat sektor

Hvorfor?

→ Lenke til økt 1 digitalt spørreskjema

<https://nmnr.wufoo.com/forms/z1vqowy90jme6i2/>

Diskusjon: Hvordan bør vi ta fatt i de direkte årsakene til tap av biologisk mangfold?

Fortsett selv, hvis relevant:

- Sikre større beskyttede arealer ved å ...
- Beskytte truede arter ved å ...
- Støtte fattige land ved å ...
- Integrere hensyn til biologisk mangfold i relevante politikkområder og programmer.
- Endre atferden til de som skader det biologiske mangfoldet
- Annet:

Diskusjon: Hvordan bør vi ta fatt i de indirekte årsakene til tap av biologisk mangfold?

Fortsett selv, hvis relevant:

- Sikre en mer bærekraftig økonomi ved å ...
- Endre lovgivningen og fjerne skadelige incentiver ved å ...
- Regulere landbrukssektoren slik at den blir mindre skadelig for biologisk mangfold
- Annet:

«Siden 1900 og frem til
i dag har den samlede
utryddelsestakten for
pattedyr doblet seg
sammenlignet med
takten fra 1800 til 1900»

Økt 2

Globale mål for biomangfold

Del 2

Globala mål för biologisk mangfold

Om Konvensjonen om biologisk mangfold

Konvensjonen om biologisk mangfold ble undertegnet av verdens statsledere i 1992 på FNs konferanse om miljø og utvikling i Rio de Janeiro sammen med Klimakonvensjonen og andre viktige dokumenter om internasjonal miljøpolitikk, som Agenda 21, Rio-erklæringen, Skogerklæringen og en beslutning om å utvikle en konvensjon om bekjempelse av ørkenspredning. Konvensjonen om biologisk mangfold har blitt undertegnet av 195 land og EU. Alle parter bortsett fra USA har ratifisert traktaten.

Formålet med konvensjonen

Konvensjonens store rekkevidde reflekteres i dens tre formål:

1. bevaring av biologisk mangfold
2. bærekraftig utnyttelse av biologisk mangfold og dets komponenter
3. rettferdig fordeling av godene som springer ut av bruken av genetiske ressurser og beskyttelse av urfolks rettigheter.

En viktig del av debatten om biologisk mangfold handler om tilgangen og fordeling av goder fra kommersiell og annen bruk av genetisk materiale, for eksempel i farmasøytiske produkter.

Mesteparten av det biologiske mangfoldet finnes i utviklingsland, og disse ser på dette som ressurs for å drive frem økonomisk og sosial utvikling. Historisk sett har genetiske ressurser fra planteriket blitt samlet inn for kommersiell bruk utenfor opprinnelsesstedet, eller som komponenter i avl på planter. Utenlandske selskaper har lett etter naturlige substanser for å utvikle nye kommersielle produkter, som f.eks. legemidler, og sluttproduktene har ofte blitt solgt og beskyttet av patenter eller immaterielle rettigheter, uten at opprinnelseslandene har

fått en rettferdig andel av utbyttet. (Sustaining Life on Earth, SCBD, 2000)

Fordeling av godene fra genetiske ressurser

Konvensjonen anerkjenner at land har suverenitet over sine genetiske ressurser, og at bruk av disse krever fritt, informert samtykke fra landet hvor ressursene hentes fra, og betingelser som det er gjensidig enighet om med hensyn til gjenytelser for tilgang og bruk. Ressursene fra disse gjenytelsene skal brukes til å verne det naturlige miljøet.

For å sikre en rettferdig fordeling av godene som springer ut av genetiske ressurser, har partene blitt enige om at alle land/selskaper som henter ut genetiske ressurser fra et annet land, er forpliktet til å dele utbyttet fra disse genetiske ressursene. Denne avtalen går under navnet Nagoya-protokollen, og er en del av konvensjonen om biologisk mangfold.

Til tross for disse tiltakene, viser evalueringer liten positiv effekt på biologisk mangfold, som beskrevet i det internasjonale naturpanelets globale evalueringsrapport.

De globale målene for biologisk mangfold 2010–2020

I 2010 vedtok de 196 landene som har skrevet under på Konvensjonen om biologisk mangfold et sofistikert strategisk rammeverk, herunder 20 spesifikke mål for biologisk mangfold (de såkalte Aichi-målene). Boks 5 gir en oversikt over den strategiske planen.

Hurtigveiledninger til målene finner du her:
<https://www.cbd.int/doc/strategic-plan/targets/compilation-quick-guide-en.pdf>.

Aichi-målene: visjon, misjon, strategiske mål og målsetninger for den strategiske planen for biologisk mangfold, 2011–2020

VISJON

Leve i harmoni med naturen

Innen 2050 er biologisk mangfold verdsatt, vernet, gjenopprettet og brukt på en klok måte som opprettholder en sunn plan og leverer goder som er livsviktige for alle mennesker.

MISJON

Iverksette effektive og umiddelbare tiltak for å stoppe tapet av biologisk mangfold for å sikre at økosystemer er robuste innen 2020 slik at de kan fortsette å være en kilde til livsviktige ressurser, og dermed sikre klodens livsvariasjon og bidra til det beste for menneskene og utryddelse av fattigdom. For å sikre dette reduseres presset på biologisk mangfold, økosystemer gjenopprettres, biologiske ressurser brukes på en bærekraftig måte og godene fra bruken av genetiske ressurser fordeles på en rettferdig måte. Det sørges for adekvate økonomiske ressurser, kapasitet bygges opp, biologisk mangfold integreres i generelle politikkområder og samfunnsspørsmål, egnede politiske tiltak implementeres effektivt, og beslutninger baseres på solide vitenskapelige prinsipper og forsvarlige forsiktighetsprinsipper.

Strategisk mål A: Ta tak i de underliggende årsakene til tap av biologisk mangfold ved å integrere det i den generelle politikken og samfunnsdebatten.

Strategisk mål B: Redusere det direkte presset på biologisk mangfold og fremme bærekraftig bruk.

Strategisk mål C: Forbedre statusen for biomangfold ved å beskytte økosystemer, arter og genetisk mangfold.

Strategisk mål D: Sørge for at alle får nytte godt av ressursene fra biologisk mangfold og økosystemer.

Strategisk mål E: Styrke implementering gjennom deltakende planlegging, kunnskapsforvaltning og oppbygging av kapasitet

Oversikt over Aichi-målene for biomangfold

									
Awareness of biodiversity increased	Biodiversity values integrated	Incentives reformed	Sustainable production and consumption	Habitat loss halved or reduced	Sustainable management of living aquatic resources	Sustainable agriculture, aquaculture and forestry	Pollution reduced	Invasive alien species prevented and controlled	Ecosystems vulnerable to climate change
									
Protected areas	Reducing risk of extinctions	Safeguarding genetic diversity	Ecosystem services	Ecosystem restoration and resilience	Access to and sharing benefits from genetic resources	Biodiversity strategies and action plans	Traditional knowledge	Sharing information and knowledge	Mobilizing resources from all sources

Goal	Target	Target element (abbreviated)	Poor	Moderate	Good
A. Address the underlying drivers	1	1.1 Awareness of biodiversity			
		1.2 Awareness of steps to conserve			
	2	2.1 Biodiversity integrated into planning			
		2.2 Biodiversity integrated into accounting			
		2.3 Biodiversity integrated into reporting			
	3	3.1 Harmful subsidies eliminated and reformed			
		3.2 Positive incentives developed and implemented			
	4	4.1 Sustainable production and consumption			
		4.2 Use within safe ecological limits			
B. Reduce direct pressures	5	5.1 Habitat loss at least halved			
		5.2 Degradation and fragmentation reduced			
	6	6.1 Fish stocks harvested sustainably			
		6.2 Recovery plans for depleted species	Unknown		
		6.3 Fisheries have no adverse impact			
	7	7.1 Agriculture is sustainable			
		7.2 Aquaculture is sustainable			
		7.3 Forestry is sustainable			
	8	8.1 Pollution not detrimental			
		8.2 Excess nutrients not detrimental			
	9	9.1 Invasive alien species prioritized			
		9.2 Invasive alien pathways prioritized	Unknown		
		9.3 Invasive species controlled or eradicated			
	10	9.4 Invasive introduction pathways managed			
		10.1 Pressures on coral reefs minimized			
C. Improve biodiversity status	11	10.2 Pressures on vulnerable ecosystems minimized			
		11.1 10 per cent of marine areas conserved			
		11.2 17 per cent of terrestrial areas conserved			
		11.3 Areas of importance conserved			
		11.4 Protected areas, ecologically representative			
		11.5 Protected areas, effectively and equitably managed			
	12	11.6 Protected areas, well-connected and integrated			
		12.1 Extinctions prevented			
		12.2 Conservation status of threatened species improved			
	13	13.1 Genetic diversity of cultivated plants maintained			
		13.2 Genetic diversity of farmed animals maintained			
		13.3 Genetic diversity of wild relatives maintained			
		13.4 Genetic diversity of valuable species maintained	Unknown		
		13.5 Genetic erosion minimized			
D. Enhance benefits to all	14	14.1 Ecosystems providing services restored and safeguarded			
		14.2 Taking account of women, IPLCs, and other groups	Unknown		
	15	15.1 Ecosystem resilience enhanced	Unknown		
		15.2 15 per cent of degraded ecosystems restored	Unknown		
	16	16.1 Nagoya Protocol in force			
		16.2 Nagoya Protocol operational			
E. Enhance implementation	17	17.1 NBSAPs developed and updated			
		17.2 NBSAPs adopted as policy instruments			
		17.3 NBSAPs implemented			
	18	18.1 ILK and customary use respected			
		18.2 ILK and customary use integrated	Unknown		
		18.3 IPLCs participate effectively	Unknown		
	19	19.1 Biodiversity science improved and shared			
		19.2 Biodiversity science applied	Unknown		
	20	20.1 Financial resources for Strategic Plan ^a increased			

Figur 4. Det internasjonale naturpanelets vurdering av Aichi-målene (Kilde: IPBES, 2019)

Statusen for implementeringen av den strategiske planen og Aichi-målene for biologisk mangfold

Den strategiske planen og de 20 målene for biologisk mangfold utløper i 2020, og evalueringsrapporten viser at målene er langt fra å bli nådd. (Figur 4).

Målene hvor det er oppnådd størst fremskritt, er de som er konkrete og målbare, og hvor landenes ansvar er fastlagt. Forskning viser imidlertid også at enkle måltall kan være misvisende:

Vurderingen «GOD», som panelet gjør av mål 11.1 og 11.2 (se figur 4), gir kun uttrykk for at vi på globalt nivå er nær å ha utpekt 17 % av landoverflaten og 10 % av havområder som vernede områder. Det er imidlertid belegg for å hevde at mer enn en tredel av de vernede landområdene har blitt forringet på grunn av utilstrekkelig vern og forvaltning. Problemet er ofte ulovlig hogst av vernede skoger, ulovlig fiske i marine nasjonalparker og jordbruk innenfor nasjonalparker hvor husdyr konkurrerer med ville beitedyr. Slike ikke-bærekraftige aktiviteter og ikke-bærekraftig bruk av naturressurser i vernede områder, kan ofte relateres til fattigdom, konflikter, svake statsstrukturer og korrupsjon.

I tillegg er det lite eller ingen fremgang å spore for bredere, prosessorienterte og mindre håndfaste mål. Dette omfatter mål som griper fatt i de underliggende årsakene til tap av biologisk mangfold og dermed er rettet mot dypere samfunnsmessige faktorer, som forbruks- og produksjonsmønstre og avvikling av skadelige subsidier – faktorer som den globale evalueringsrapporten vurderer som helt avgjørende å ta tak i.

En ny global giv for natur og mennesker

I hvilken retning går de internasjonale forhandlingene for øyeblikket?

1. Det ser ut til å være en bred forståelse for at rammeverket for tiden etter 2020, bør utformes og vedtas som en integrert del av 2030-agendaen for bærekraftig utvikling og de tilhørende målene for bærekraftig utvikling

(<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>)

2. Det ser ut til å være støtte for å beholde den nåværende visjonen for 2050 om å «leve i harmoni med naturen».
3. Det er bred enighet om at nye mål ikke skal være mindre ambisiøse enn de nåværende målene. Flere forslag er under diskusjon:
 - a. Siden de aller fleste av Aichi-målene ikke har blitt møtt (figur 4), taler dette til fordel for å fortsette med Aichi-målene i det kommende tiåret.
 - b. Behovet for «transformativ endring» som mange har gitt uttrykk for – et begrep som allerede har blitt et slagord i prosessen – gjør det nødvendig å tenke mer utradisjonelt. I tillegg er mange av Aichi-målene prosessorienterte med få kvantifiserbare resultater.
 - c. Det argumenteres også for å bevege seg mot mål som er mer SMART (spesifikke, målbare, oppnåelige, realistiske og tidsbegrensede).

Nedenfor finner du noen utvalgte temaer som kan komme opp til diskusjon i prosessen frem mot et nytt rammeverk.

Vernede områder på land og i havet

Blant de få Aichi-målene for 2020 hvor det har vært fremskritt, er mål 11 om å utvide vernede områder på land og i havet med henholdsvis 17 og 10 prosent. Mange mener imidlertid at dette målet ikke er ambisiøst nok, med tanke på det overordnede bildet av hva som trengs for å stoppe tapet av biologisk mangfold.

Den nye vitenskapelige artikkelen «A Global Deal For Nature: Guiding principles, milestones, and targets» (<https://advances.sciencemag.org/content/5/4/eaaw2869/tab-pdf>) tar til orde for å reservere opptil 50 % av jordens landområder som vernede områder for å nå målene i Parisavtalen, og samtidig redusere utryddelsestakten for arter. Disse områdene vil i så fall omfatte habitater som mangroveskoger, tundra, torvmyrer og boreale og tropiske regnskoger som lagrer store mengder

drivhusgasser samtidig som de inneholder et rikt biologisk mangfold.

Vernede områder dekker imidlertid bare et begrenset antall av viktige steder for biologisk mangfold og er ofte ikke effektivt forvaltet (se ovenfor). Nasjonalparker i nærheten av vakre landskap og fosser er ofte ikke der hvor det mest utsatte eller sensitive biologiske mangfoldet befinner seg.

Det er derfor gode grunner til å sette seg nye ambisiøse mål for vernede områder etter 2030 – også med tanke på fordelene som vernede områder kan gi i forbindelse med begrensning av og tilpasning til klimaendringer.

Hovedutfordringen ved å reservere flere områder for verving er det stadig økende behovet for produserende land- og havområder for å kunne brødfø en voksende global befolkning.

Det økologiske fotavtrykket

Land som er rike på biologisk mangfold, er ofte utviklingsland med mye fattigdom og høy befolkningsvekst. Dette øker presset på naturressurser og biologisk mangfold. Folk fra de rike landene etterlater seg imidlertid også økologiske fotavtrykk som er skadelige for det biologiske mangfoldet i utviklingsland gjennom vårt forbruk og vår etterpørsel etter mat, klær, elektronikk osv.

Få næringslivet engasjert i biologisk mangfold

Næringslivets og privat sektors ansvar for å beskytte biologisk mangfold er mangefasettert. Næringslivet produserer, leverer og investerer i nyttig miljøteknologi, men forårsaker også ofte skade på det biologiske mangfoldet gjennom sine industrielle aktiviteter og forretningsavgjørelser.

Næringslivet påvirkes og avhenger også ofte av goder som springer ut av økosystemer og deres

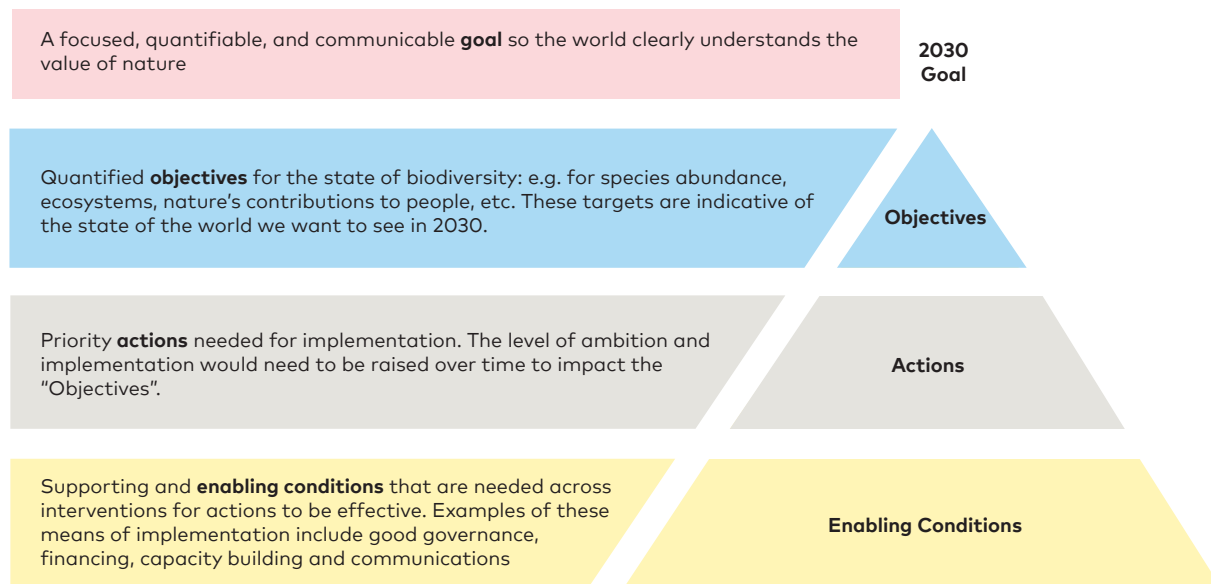
underliggende biologiske mangfold. Eksempler på næringer som avhenger direkte av sunne økosystemer er skogsdrift, fiskeri, landbruk og økoturisme.

Næringslivet er en sentral faktor i utviklingen av en grønnere økonomi, og er dermed en del av løsningen på hvordan vi skaper markedsbaserte instrumenter for vern av biologisk mangfold og bærekraftig utnyttelse.

Viktige spørsmål som allerede har blitt identifisert av ulike land og andre interessenter i fremdriften mot en ny global giv for natur og mennesker

- Hvordan og i hvilken grad bør nye mål være relatert til Aichi-målene?
- Hvis man anerkjenner at Aichi-målene omfatter mange av de riktige elementene, også med tanke på nye mål, bør de omorganiseres i et pyramidesystem med ulike lag av målsettinger, tiltak og tilretteleggelser for å støtte en overordnet 2030-misjon? (Figur 5)
- Hvordan bør nye mål åpne opp for spesifikke nasjonale og regionale mål?
- Hvordan bør nye mål ta hensyn til kostnadene forbundet med dem, og hvem bør betale – hvis man også tar et differensiert ansvar mellom industrialiserte land og utviklingsland med i betraktningen?
- Hvilke mekanismer bør være til stede for å følge opp implementeringen av målene?
- Bør rammeverket for tiden etter 2020 omfatte et system som tilsvarer Parisavtalen, hvor nasjonalt bestemte bidrag gradvis økes i ambisjonsnivå og jevnlig evalueres?
- Hvordan bør nye mål samordnes med andre globale mål, herunder Parisavtalen og målene for bærekraftig utvikling?

Elementer i et rammeverk for biologisk mangfold etter 2020

Figur 5. Elementer i et rammeverk for biologisk mangfold etter 2020. (Kilde: Diskusjonsartikkelen «Key Elements and Innovations for the CBD's Post-2020 Biodiversity Framework: A Collaborative Discussion Piece' 2019. <https://www.cbd.int/doc/strategic-plan/Post2020/postsbi/birdlife2.pdf>)

Målene for bærekraftig utvikling og nye mål for biomangfold

En ny global giv for naturen er ikke bare et anliggende for konvensjonen om biologisk mangfold.

Viktigheten av biologisk mangfold og økosystemer og rollen de spiller gjenspeiles i stort omfang i FNs mål for bærekraftig utvikling, både direkte og indirekte. Rollen som biologisk mangfold og økosystemer spiller, gjenspeiles mest direkte i mål 14 (liv under vann) og mål 15 (liv på land).

Siden biologisk mangfold og sunne økosystemer er så viktig for bærekraftig utvikling, forutser det internasjonale naturpanelet i sin globale evalueringsrapport at de nåværende negative trendene for naturen vil undergrave fremdriften for 80 % (35 av 44) av bærekraftmålene relatert til fattigdom, sult, helse, vann, byer, klima, hav og land.

Økt 2

Spørsmål

Globale mål for biomangfold

Hvor ambisiøs bør en ny giv for natur og mennesker være?

- Mindre ambisiøs enn den eksisterende strategiske planen og de tilhørende Aichi-målene for biologisk mangfold
- Samme ambisjonsnivå som i dag
- Mye mer ambisiøs

Hvorfor?

Hva slags mål bør en ny global giv ha?

Velg de alternativene du mener er viktigst

- De bør være mer eller mindre de samme som de eksisterende Aichi-målene for biologisk mangfold
- De bør være mye mer konkrete og målbare
- De bør være regionaliserte med hensyn til biologisk mangfold
- De bør være tidsbegrensede
- De bør være juridisk bindende

Andre forslag?

Hva bør det globale målet være for beskyttede områder på land?

- Beholde status quo (17 % av alle land- og ferskvannsområder)
- Beskyttede områder bør fordobles innen 2030
- 50 % av alle landområder bør være beskyttet innen 2030
- Målene bør gjenspeile statusen for det biologiske mangfoldet på regionalt nivå

Andre forslag?

Bør det være et mål for industriland (og oppfølgende nasjonale mål) å redusere sitt økologiske fotavtrykk i utviklingsland?

- Ja
- Nei

Hvilke mål – hvis noen – bør settes for å oppnå bærekraftig forbruk og produksjon?

Velg de svarene du mener er viktigst

- Beholde de eksisterende Aichi-målene for biologisk mangfold (utvikle planer for bærekraftig produksjon og forbruk)
- Formulere spesifikke, målbare og realistiske mål
- Mål bør, enten de er kvalitative eller kvantitative, være landespesifikke

Andre forslag?

→ Lenke til økt 2 digitalt spørreskjema

<https://nmnr.wufoo.com/forms/z1ltyqof1rs20xi/>

Hvordan sikrer vi at næringslivet leverer for naturen?

Velg de svarene du mener er viktigst

- Næringslivet bør alltid være en del av løsningen
- Det bør være et globalt mål som sikrer at næringslivet leverer for naturen
- Forretningsplaner og -strategier bør omfatte vern av biologisk mangfold og økosystemer
- Gjennom lovgivning som regulerer næringslivet slik at biologisk mangfold og økosystemer vernes

Andre forslag?

Bør det være en skatt på produkter som er skadelige for biologisk mangfold og økosystemer?

- Ja
- Nei

Hvis du kunne velge, hva ville være dine prioriteringer for globale mål for biologisk mangfold og alt dette innebærer?

-
-

Hvorfor?

«Siden 1800 har den samlede utryddelsestakten for fugler blitt tredoblet»

Økt 3

Ungdoms- deltakelse og -ansvar

Økt 3

Ungdomsdeltakelse og -ansvar

Deltakelse og ungdomsengasjement

Et karakteristisk trekk ved konvensjonen om biologisk mangfold er åpenheten overfor deltagelse av frivillige organisasjoner, herunder ungdomsgrupper, urfolk og NGO-er. Denne deltagelsen sikrer en høy grad av transparens, og er en anerkjennelse av det faktum at implementering ikke kan gjennomføres av myndigheter alene, men krever at sivilsamfunnet, organisasjoner og næringslivet er med.

Global Youth Biodiversity Network (GYBN) er et internasjonalt nettverk av ungdomsorganisasjoner

og enkeltpersoner som også er engasjert i arbeidet. GYBN har omkring 300 medlemsorganisasjoner, som til sammen representerer omkring 600 000 medlemmer fra 140 land. GYBN er den største gruppen som representerer ungdommer i forhandlingene i forbindelse med konvensjonen, og bringer meningene til unge mennesker inn i den politiske prosessen og gjør det mulig for ungdommer å gå til handling.

Se også GYBNs nettsted: <https://www.gybn.org/about-gybn>

Økt 3

Spørsmål

Ungdomsdeltakelse og -ansvar

Vil du være villig til å gjøre forbruket ditt mer bærekraftig (for eksempel ved å spise mindre kjøtt, kjøpe færre klær, sjekke opprinnelsen til produktene du kjøper og velge mer rettferdige og bærekraftige alternativer)?

- Ja
- Nei

Vil du være villig til å redusere dine utslipp av drivhusgasser ved å reise mindre med fly?

- Ja
- Nei

Vil du være villig til å betale ekstra for flyreiser hvis de ekstra pengene brukes til å kompensere for CO₂-utslippene fra reisen din?

- Ja
- Nei

Mener du at unge mennesker spiller en viktig rolle i implementeringen av en ny giv for natur og mennesker?

- Ja
- Nei

Hvorfor?

Bør myndigheter vedta mekanismer som

sikrer at unge mennesker kan bidra til implementeringen av en ny giv for natur og mennesker

- Ja
- Nei

Hvorfor?

Hva kan sektorene nedenfor gjøre for å hjelpe deg med å få et mer rettferdig og bærekraftig forbruk?

- Myndigheter:
- Næringslivet:
- NGO-er:
- Forskere:
- Media:

→ **Lenke til økt 3 digitalt spørreskjema**

<https://nmrn.wufoo.com/forms/z94pysm1mafhcp/>

«Siden 1800 har
den samlede
utryddelsestakten
for reptiler gått
fra nesten null til
1 per 100 arter»

Økt 4

Forbindelsen mellom biologisk mangfold og klimaendringer

Økt 4

Forbindelsen mellom biologisk mangfold og klimaendringer

Klimaendringer har fått langt mer oppmerksomhet enn tap av biologisk mangfold. Det hevdes iblant at hensyn til biologisk mangfold er en «luksus» som må vike for kampen mot klimaendringer. Ødeleggelsen av naturen er imidlertid en like stor trussel mot menneskeheten som klimaendringer. Stans av tap av biologisk mangfold og bekjempelse av klimaendringer er begge sentrale komponenter i bærekraftig utvikling. De har begge avgjørende betydning for å nå FNs mål for bærekraftig utvikling.

Dessuten henger de to temaene tett sammen på flere måter:

1. Klimaendringer er en av hovedtruslene mot biologisk mangfold, sammen med de andre fem hovedtruslene (ødeleggelse av ville habitater på land og i havet, overutnyttelse av arter og økosystemer, forurensing og invaderende fremmede arter. FNs klimapanel (IPCC) estimerer at en 2 °C varmere verden vil være svært kritisk for et stort antall arter – og mye mer kritisk enn en temperaturstigning på «kun» 1,5 °C. Eksempelvis anslår klimapanelet at en temperaturøkning på 1,5 °C vil føre til at 70 % av alle koralrev vil forsvinne, mens en økning på 2 °C vil bety at 99 % forsvinner!
2. Tiltak for å verne biologisk mangfold kan bidra til både begrensning av og tilpasning til klimaendringer.
 - a. Reduksjon av tap og forringelse av ville tropiske skoger er en åpenbar vinn-vinn-løsning. Urskoger er de økosystemene på land som har det rikeste biologiske mangfoldet, samtidig som de binder og lagrer store mengder karbon. Dessuten spiller skoger en viktig rolle lokalt i vannets regionale og lokale kretsløp, og har en kjølede effekt på det lokale klimaet ved

å sikre luftfuktighet, fordamping, nedbør og skygge.

- b. Når det gjelder tilpasning, gir intakte skoger mennesker beskyttelse mot stormer, oversvømmelser og ekstremvær, som øker i både styrke og hyppighet i forbindelse med klimaendringer. Ville skogområder som utpekes som vernede vil derfor tjene tre formål: bevaring av biologisk mangfold, og begrensning av og tilpasning til klimaendringer.

3. Tiltak som vil gi raske resultater med tanke på begrensning av og tilpasning til klimaendringer, kan lett skje på bekostning av biologisk mangfold. For å begrense temperaturøkningen fra 1,5 eller 2 grader, må CO₂ fjernes fra atmosfæren i stadig raskere hastighet. En av de mest avanserte måtene å gjøre dette på, er å plante såkalte energiavlinger for **bioenergi med karbonfangst og -lagring** (BECCS). Dette vil potensielt kunne bidra til å redusere CO₂-nivået i atmosfæren, men det vil også kreve at mye land må dyrkes opp med en veldig lav grad av biologisk mangfold. Plantasjer med monokulturer for å binde CO₂ er et annet lignende eksempel.

Det er viktig å merke seg at plantasjer og skog som ikke er uberørt, aldri kan opprettholde biologisk mangfold i samme grad som urskog og gamle skoger og skogområder. Uberørte naturskoger har en rekke viktige egenskaper som yngre skoger med skogsdrift ikke har. Naturskoger har flere trearter med ulike aldre og flere falne og råtnende trær, i tillegg til trær med mer etablerte rotstrukturer og en høyere gjennomsnittshøyde.

Alle disse faktorene bidrar til å forme det lokale miljøet og gir større variasjon i habitater, større

tilgang til bestemte viktige næringsstoffer, bedre drenering og lufting av jordsmonnet, og andre fordeler. Disse faktorene kan i sin tur bidra til overlevelsen til et større antall ulike organismer i området (<https://online.unity.edu/benefits-protecting-old-growth-forests-sustainability-studies/>).

Forbindelsen mellom klimakonvensjonen og konvensjonen om biologisk mangfold

De tette forbindelsene mellom klimaendringer og biologisk mangfold gjør det til en klar fordel å ta fatt i begge områdene på en samarbeidende og gjensidig støttende måte.

Mange vil oppfatte fordelene ved et slikt samarbeid som åpenbart, men de to konvensjonene har

historisk sett vært preget av silotenkning. Den økende politiske oppmerksomheten som biologisk mangfold har fått som følge av den globale evalueringsrapporten og dennes sterke vektlegging av disse forbindelsene, samt klimapanelets spesialrapport om konsekvensene av en global oppvarming på 1,5 °C (https://report.ipcc.ch/sr15/pdf/sr15_spm_final.pdf), kan bidra til å bane vei for et tettere samarbeid mellom de to.

Robuste og klart målbare mål i den nye given for natur og mennesker vil kunne ta samarbeid mellom de to konvensjonene og klimaagendaen med i betraktningen. Dette gjelder i enda større grad hvis disse målene ledsages av en mekanisme for å følge med på i hvilken grad landene lykkes med å nå målene.

Når det gjelder å følge med på fremgangen, kan man ta lærdom av Parisavtalen. De sentrale elementene i Parisavtalen er det overordnede målet om at den gjennomsnittlige globale temperaturøkningen må være godt under 2 °C, og hvis mulig 1,5 °C, kombinert med en forpliktelse for alle land om å vedta, legge frem og implementere nasjonale tiltak. Disse tiltakene må styrkes kontinuerlig, og landene må rapportere regelmessig om fremgangen.

Hvert femte år må det utarbeides en samlet global status for alle tiltakene, og på bakgrunn av dette avgjøres hva som skal gjøres videre. Særlig kravet om løpende, kraftigere tiltak og globale mekanismer for å evaluere nasjonale tiltak mangler i konvensjonen om biologisk mangfold. Så langt har mange land vært lite villige til å la sine nasjonale resultater innenfor biologisk mangfold være underlagt tilsyn av en global mekanisme.

På nasjonalt nivå vil den innførte lovgivningen om klimaendringer med juridisk bindende mål kunne gi inspirasjon til tilsvarende lovgivning for biologisk mangfold.

Nasjonalt bestemte bidrag er sentrale i Parisavtalen og i oppnåelsen av de langsiktige målene. Nasjonalt bestemte bidrag innbefatter hvert enkelt lands tiltak for å redusere nasjonale utslipp og tilpasse seg konsekvensene av

klimaendringer. Parisavtalen (Artikkel 4, punkt 2 – https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf) pålegger alle parter å utarbeide, legge frem og gjennomføre påfølgende nasjonalt bestemte bidrag som de har til hensikt å oppnå.

Nasjonalt bestemte bidrag er frivillige nasjonale planer utarbeidet på grunnlag av en anmodning gitt i forbindelse med klimakonvensjonens beslutninger på COP19 i Warszawa, to år før COP i Paris i 2015. De representerer sterke politiske instrumenter siden de sender signaler til andre land og til ministre, lokale myndigheter og næringslivsledere om at en bærekraftig økonomi basert på nullutslipp av karbon er på vei.

Det forelå imidlertid ingen anmodning eller instruks fra klimakonvensjonen om at de nasjonalt bestemte bidragene skulle omfatte biologisk mangfold, natur eller forbindelse til Aichi-målene eller målene for bærekraftig utvikling.

Til tross for dette har mange land vist sin forståelse for den gjensidige forbindelsen mellom disse spørsmålene. De har også, i større eller mindre grad, inkorporert tiltak som tar tak i både klimaendringer og biologisk mangfold eller naturvern i sine mål for å tilpasse seg eller begrense skadevirkningene, eller av hensyn til de viktigste utslippskildene deres, eller i hvilken grad økosystemene deres er sårbare overfor klimaendringer.

Økt 4

Spørsmål

Forbindelsen mellom biologisk mangfold og klimaendringer

Hva mener du er den viktigste utfordringen for menneskenes ve og vel i fremtiden?

- Tap av biologisk mangfold
- Klimaendringer
- De er like alvorlige
- De kan ikke sammenlignes
- Direkte eller indirekte drivere som forårsaker tap av biologisk mangfold og klimaendringer
- Andre utfordringer?

Hvilke tiltak må settes i verk for å oppnå fremgang i kampen mot klimaendringer og vern av biologisk mangfold?

Velg tre alternativer som du mener er viktigst

- Klimaendringer bør integreres i relevante politikkområder (landbruk, transport, energi osv.) og nasjonale planer og politikk for biologisk mangfold
- Hensyn til biologisk mangfold bør integreres i nasjonale klimaplaner og -politikk

- Nasjonale, juridisk bindende rammeverk for både klima og biologisk mangfold
- Sivilsamfunnet og unge mennesker må få mer kunnskap om spørsmålene og sin egen rolle
- Økonomisk politikk bør ta hensyn til både klimaet og biologisk mangfold
- Det bør foreligge internasjonale instrumenter som sikrer en sterk forbindelse mellom klima og biologisk mangfold.
- Internasjonale fond som støtter prosjekter innenfor biologisk mangfold og klima.
- Andre forslag?

Bør konvensjonen om klimaendringer og konvensjonen om biologisk mangfold arbeide sammen for å kunne ta bedre tak i forbindelsene?

- Ja
- Nei

→ Lenke til økt 4 digitalt spørreskjema

<https://nmnr.wufoo.com/forms/zz5m8ja0t37dua/>

«Siden 1900 har den samlede utryddelsestakten for fisker gått fra nesten null til 1 per 100 arter»

Økt 5

Instrumenter for implementeringen av en ny giv for naturen

Økt 5

Instrumenter for implementeringen av en ny giv for naturen

Nasjonal implementering av konvensjonen om biologisk mangfold og de tilhørende målene for biologisk mangfold

Hvis vi nå ser på konvensjonen om biologisk mangfold og de tilhørende målene for biologisk mangfold, er instrumentene ganske forskjellig fra de vi finner i Parisavtalen. Det er ingen sanksjoner for manglende overholdelse av konvensjonen og de tilhørende målene. Dette betyr også at nasjonal implementering av mål for biologisk mangfold skjer via ikke-bindende nasjonale planer og strategier for biomangfold, mens evaluering av gjennomføring har form av egne evalueringer (nasjonale rapporter).

Rapporteringspraksis

Konvensjonen pålegger landene å rapportere om den nasjonale statusen for biologisk mangfold. Hvert land skal legge frem en «nasjonal rapport» hver fjerde år: <https://www.cbd.int/reports/>

Partene har utviklet retningslinjer for hvordan rapporteringen skal gjennomføres, men disse retningslinjene er frivillige, og de nasjonale rapportene tar derfor ofte forskjellig form. Dette gjør det vanskeligere å følge med på i akkurat hvilken grad et land bidrar i implementeringen av målene.

Nasjonale planer og strategier for biomangfold

Alle land er pålagt å utvikle planer for hvordan biologisk mangfold skal vernes gjennom nasjonale planer og strategier for biomangfold og gjøre disse offentlig tilgjengelige. Landene er pålagt å utarbeide slike planer og strategier og beskrive hvordan de vil integrere vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold i og på tvers av ulike politikk- og planområder.

Evalueringer av nasjonale planer og strategier for biomangfold bekrefter at landene ikke har kommet langt i integreringen. En positiv trend er at flere og flere land vedtar spesifikk lovgivning om biologisk

mangfold for å sikre juridisk bindende beslutninger om tiltak og holde myndighetene ansvarlige for vern av biologisk mangfold på høyeste nivå. Alle de nasjonale planene og strategiene for biomangfold kan lastes ned fra dette nettstedet:

<https://www.cbd.int/nbsap/default.shtml>

Forpliktelser

I motsetning til Parisavtalen, har ikke konvensjonen om biologisk mangfold noen mekanismer tilsvarende de nasjonalt bestemte bidragene, men opererer med frivillige forpliktelser. Disse forpliktelsene kan ta mange former, og det finnes ingen formalisert struktur for å inngå forpliktelser eller følge dem opp.

Økonomiske forpliktelser

I en ikke-bindende bestemmelse har landene som har tilsluttet seg konvensjonen om biologisk mangfold besluttet at utviklingsland har rett til å motta nye og ekstra økonomiske ressurser fra de industrialiserte landene for å kunne leve opp til forpliktelsene sine i henhold til konvensjonen. Denne støtten har ifølge utviklingslandene ikke blitt stilt til rådighet. Kanalisering av tilstrekkelige ressurser til å møte målene og bygge opp kapasitet i utviklingsland er derfor stadig et omdiskutert tema i konvensjonen om biologisk mangfold.

Mekanismer for overholdelse

Konvensjonen om biologisk mangfold har ingen mekanismer for overholdelse, i motsetning til mange andre miljøavtaler med mer konkrete krav. Det er ingen sanksjoner for manglende overholdelse av konvensjonen om biologisk mangfold og konvensjonens bestemmelser. Dette gjør det utfordrende å følge med på presis i hvilken grad konvensjonen og de tilhørende målene overholdes. Vern av naturen på nasjonalt nivå og støtte til utviklingsland avhenger derfor i stor grad av den politiske viljen hos myndigheter og de enkelte landenes lovgivende forsamlinger.

Økt 5

Spørsmål

Instrumenter for implementering av en ny giv for naturen

Hvordan bør finansiering av vern av biologisk mangfold i utviklingsland sikres?

- Utviklingslandene bør ha hovedansvaret for å sikre den nødvendige finansieringen.
- De industrialiserte landene bør ha hovedansvaret for å sikre den nødvendige finansieringen.
- Utviklingslandene og de industrialiserte landene bør dele på kostnadene
- Private bedrifter som bruker biologisk mangfold og genetiske ressurser, bør være de viktigste bidragsyterne, f.eks. gjennom et fond for biologisk mangfold
- Andre forslag?

Bør myndighetene forplikte seg til å stoppe nedgangen i biologisk mangfold i ditt land gjennom en lov om biologisk mangfold med juridisk bindende mål? (på samme måte som lovgivningen om klimaendringer som finnes i noen land)

- Ja
- Nei

Hvorfor?

Bør land som deltar på COP15 i Kina, bli enige om et system av nasjonalt bestemte bidrag for å verne biologisk mangfold som økes hver femte år? (slik tilfellet er med klimaendringer i Parisavtalen)

- Ja
- Nei

Bør det være en global mekanisme for å følge med på i hvilken grad hvert land nærmer seg målene?

- Ja
- Nei

Mener du at nasjonale planer og strategier for biomangfold som er juridisk bindende og har en mekanisme om å øke ambisjonene over tid (som Parisavtalen), ville ført til bedre implementering av mål for biologisk mangfold?

- Ja
- Nei

Hvorfor?

→ Lenke til økt 5 digitalt spørreskjema

<https://nmrn.wufoo.com/forms/z1y6c0b213oa3nj/>

Anbefalingsøkt

Hva er din viktigste
anbefaling til beslutningstakerne?

- Skriv en anbefaling med dine egne ord

→ Lenke til anbefalingsøkt digitalt spørreskjema
<https://nmrnw.wufoo.com/forms/z1goorfb0gzmcec/>

Bilag spørsmål

Evalueringsøkt

Var informasjonsmaterialet balansert og informativt?

- Ja, absolutt
- Ja
- Nei
- Ikke i det hele tatt
- Kommentarer?

Ble det lagt frem og diskutert ulike og motstridende synspunkter ved ditt bord?

- Ja, absolutt
- Ja
- Nei
- Ikke i det hele tatt
- Kommentarer?

Er du generelt fornøyd med organiseringen av arbeidsgruppen om biologisk mangfold?

- Ja, absolutt
- Ja
- Nei
- Ikke i det hele tatt
- Forslag?

Tror du at resultatene fra arbeidsgruppen vil bli brukt på en meningsfull måte i politiske beslutninger om biologisk mangfold?

- Ja, jeg har sterk tro på dette
- Ja
- Nei
- Ikke i det hele tatt
- Anbefalinger?

Kunne du tenke deg å være involvert i lignende prosesser i fremtiden?

- Ikke i det hele tatt, det er bortkastet tid
- Kanskje
- Absolutt!

→ **Lenke til bilag spørsmål digitalt spørreskjema**
<https://nmrn.wufoo.com/forms/zkjsqq129da7j/>

Nordisk ministerråd
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 København
www.norden.org

Sammen mot en ny giv for natur og mennesker – Involvere unge mennesker til å sette mål for biomangfold, økosystemer og bærekraftig bruk

Unge mennesker over hele verden krever handling for å beskytte planeten vår. I 2020 vedtas en ny global giv for natur og mennesker som setter mål for å beskytte og konservere planetens biomangfold og økosystemer. Det er viktig at unge mennesker blir hørt når disse nye målene blir satt, da dette ikke bare vil påvirke dagens generasjon, men også fremtidige generasjoner og levebrødet deres.

I den nordiske regionen vil vi sørge for at unge mennesker blir hørt, og derfor har vi utviklet dette verktøysettet for å involvere unge mennesker i å sette nye mål for å beskytte biologisk mangfold og økosystemer og bærekraftig ressursbruk – og på denne måten sikre en ny global giv for natur og mennesker. Verktøysettet er gjort tilgjengelig til unge mennesker og personer som vil engasjere unge mennesker til å utvikle en ny global giv for natur og mennesker. Alle som ønsker å arrangere, tilrettelegge og engasjere ungdomskonsultasjoner kan bruke verktøysettet. Resultatet kan kommuniseres til beslutningstakere, offentligheten og andre relevante institusjoner, og vil være en del av en større bevegelse av unge mennesker over hele verden.

Målet er å støtte unge mennesker, ungdomsorganisasjoner og andre interesserte grupper til å tilrettelegge for diskusjon om nøkkelsaker i forbindelse med en ny giv for natur og mennesker, og å sikre gode resultater fra ungdommenes arbeidsgrupper.

Verktøysettet er utviklet i nært samarbeid med Nordisk råd og Nordisk ministerråd, og i nært samarbeid med unge mennesker fra de nordiske landene.

I tillegg til verktøysettet, har vi publisert en veiledning for dem som trenger støtte til å organisere arbeidsgrupper og konsultasjoner. Veiledningen er ment å gi informasjon til personer som organiserer arbeidsgrupper for ungdommer, og å veilede dem til hvordan de skal forberede arbeidsgruppene. Det er en fleksibel og frivillig veiledning som kan brukes slik det passer arbeidsgruppens spesifikke kontekst.

Veiledning: for organisering av ungdomskonsultasjoner

Sammen mot en ny giv for natur og mennesker

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-5689>